

Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης

Σύνορα Κυριαρχία Γραμματόσημα

Οι μεταβολές του
ελληνικού εδάφους
1830-1947

ΙΔΡΥΜΑ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ

Περιεχόμενα

11	ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ
13	ΠΡΟΛΟΓΟΣ
15	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
21	α. Η κυριαρχία πάνω απ' όλα;
30	- Έδαφος υπό κυριαρχία: τα σύνορα
40	- Έθνος και εθνικισμός
43	- Η εθνοποίηση των συνόρων και του λαού
47	- Αυτοκρατορίες και έθνη στη δίνη των συνόρων
50	β. Το γραμματόσημο ως σύμβολο και έκφραση της κυριαρχίας
52	- Τι επιδιώκει να μας πει το γραμματόσημο;
56	- Στην υπηρεσία του κράτους και του έθνους
67	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1
	Έδαφος και λαός εντός, εκτός και περί των ελληνικών συνόρων (1830-1947)
68	1.α. Η εδαφοποίηση της ελληνικής κυριαρχίας
73	1.β. Η καλπάζουσα επέκταση του ελληνικού κράτους
74	1.β.1. Η πορεία προς την ίδρυση και την αναγνώριση
81	1.β.2. Τα σύνορα του κράτους
86	1.γ. Το εθνικό έδαφος εντός και εκτός των συνόρων
96	1.δ. Τα σύνορα εντός του έθνους: η ομοιογένεια του ελληνικού λαού
107	1.ε. Οι περιορισμοί στην ελληνική κυριαρχία
117	1.στ. Τα ξένα ταχυδρομεία στην οθωμανική Ελλάδα και το ελληνικό κράτος
125	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2
	Ασφάλης και αναίμακτη προσάρτηση
125	2.α. Ιόνια νησιά. Ένα δώρο στην Ελλάδα
128	2.β. Οι δύο ζωές της Θεσσαλίας

133 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Μια όχι και τόσο δεδομένη κατοχύρωση κυριαρχίας:
Οι Νέες Χώρες

- 134 3.α. Η κοσμογονία των Βαλκανικών Πολέμων
- 138 3.β. Μακεδονία και Ήπειρος. Αγώνας δρόμου για πολλούς
- 145 3.γ. Τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου σε καθεστώς προσωρινής αβεβαιότητας

151 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Περιοχές σε μετάβαση: από την αυτονομία και την
παρένθετη ξένη κυριαρχία στο ελληνικό κράτος

- 151 4.α. Σάμος. Μια αυτονομία με ιστορικό βάθος
- 155 4.β. Κρητική Πολιτεία. Μια αυτονομία με πολιτικό βάρος
- 162 4.γ. Άγιο Όρος. Μια ιδιαίτερη περίπτωση θεοκρατικής αυτονομίας
- 165 4.δ. Η Δωδεκάνησος στη δίνη των ιταλικών βλέψεων
- 170 4.ε. Η περίπτωση του Καστελλόριζου
- 177 4.στ. Δυτική Θράκη. Στο σταυροδρόμι των στρατών (1913-1922)
- 178 4.στ.1 Η προσωρινή ελληνική διοίκηση
- 179 4.στ.2 Η αυτόνομη Κυβέρνηση δυτικής Θράκης
- 182 4.στ.3 Η βουλγαρική κυριαρχία
- 183 4.στ.4 Η διασυμμαχική διοίκηση
- 186 4.στ.5 Ελληνική διοίκηση δυτικής Θράκης

189 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Ατελής, προσωρινή και αποτυχημένη ελληνική
κατοχή ξένου εδάφους

- 190 5.α. Βόρεια Ήπειρος – νότια Αλβανία 1913-1916. Αλυτρωτισμός στα αζήτητα της ιστορίας
- 199 5.β. Η ανατολική Θράκη και το Καραγάτς. Στα απόνερα της Καταστροφής
- 205 5.γ. Εντός και εκτός της ζώνης της Σμύρνης: πέραν του πολιτικού ρεαλισμού
- 216 5.δ. Ίμβρος και Τένεδος: από τις Νέες Χώρες στην Τουρκία
- 218 5.ε. Προσωρινή κατοχή στη Μακεδονία: μικρές διορθώσεις επί χάρτου

- 220 5.στ. Η νησίδα Σάσων. Πολύ μικρή, πολύ μακριά
 221 5.ζ. Κατοχή της νότιας Αλβανίας (1940-1941). Μια πετυχη-
 μένη αντεπίθεση με μικρή δόση αλυτρωτισμού

223 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

- Ελληνική στρατιωτική παρουσία στο εξωτερικό.
 Εγγύηση της ειρήνης και συμμετοχή σε πόλεμο
 224 6.α. Στρατιωτική παρουσία στη Γαλλία (1916)
 224 6.β. Η στρατιωτική αποστολή στη Βουλγαρία (1919-1920)
 225 6.γ. Η στρατιωτική αποστολή στην Κωνσταντινούπολη
 (1919-1922)
 226 6.δ. Η Ελληνική Δύναμη Κύπρου (1960-σήμερα)
 229 6.ε. Ελληνικές δυνάμεις συμμετοχής σε συμμαχικές-πολυεθνικές
 δυνάμεις

233 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

- Ξένη φίλια παρουσία, διοίκηση ή συγκυριαρχία σε
 ελληνικό έδαφος
 234 7.α. Οι σύμμαχοι του Α' Βαλκανικού Πολέμου στη Θεσσαλο-
 νίκη. Μια άβολη αναμονή
 235 7.β. Η Αντάντ στην Ελλάδα: απρόσκλητη κατοχή, συμμαχική
 συνδιοίκηση
 246 7.γ. Η σερβική κυβέρνηση και στρατός στην Κέρκυρα και τη
 Θεσσαλονίκη
 248 7.δ. Βρετανικές δυνάμεις πριν και κατά τον Εμφύλιο Πόλεμο
 (1944-1949). Ο αμφιλεγόμενος σύμμαχος ασκεί εξουσία
 250 7.ε. Βρετανική κατοχή Δωδεκανήσου
 251 7.στ. Η Ελλάδα στον Ψυχρό Πόλεμο: αμερικανικές και νατοϊκές
 βάσεις

255 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

- Εχθρική κατοχή. Μικρές και μεγάλες επώδυνες κα-
 ταστάσεις
 256 8.α. Η βουλγαρική προσάρτηση της δυτικής Θράκης (1913-
 1919) και η κατάληψη τμημάτων της Μακεδονίας (1912-1913)

257	8.β. Ιταλική κατοχή της Κέρκυρας
258	8.γ. Τριζωνική κατοχή κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
259	8.γ.1 Ιταλική ζώνη
264	8.γ.2 Γερμανική ζώνη
267	8.γ.3 Γερμανική κατοχή της ιταλικής Δωδεκανήσου
270	8.γ.4 Βουλγαρική ζώνη
277	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9
	Πρόσκαιρη άσκηση πολιτικής εξουσίας με στοιχεία εδαφοποίησης
278	9.α. Η επανάσταση του Θέρισου
280	9.β. Η εδαφοποίηση του Εθνικού Διχασμού με το κράτος της Θεσσαλονίκης (1916-1917)
285	9.γ. Η άλλη πλευρά της κατοχής: πολιτική και στρατιωτική εξουσία ελληνικού χρώματος
286	9.γ.1 Ο εμφύλιος ανταγωνισμός κατά την κατοχή (ΕΔΕΣ/ΕΛΑΣ). Μια ρευστά εδαφοποιημένη πολιτική οργάνωση
294	9.γ.2 Η εξωεδαφική ελληνική κυβέρνηση και ο στρατός στο Κάιρο-Λονδίνο (1941-1944)
297	9.δ. Έδαφος και εξουσία στη μετακατοχική Ελλάδα (Σεπτέμβριος 1944-Αύγουστος 1949)
297	9.δ.1 Στο κενό κυριαρχίας: οι Αντάρτες ως ελληνική διοίκηση
305	9.δ.2 Από την ΕΑΜική διοίκηση στην κυβέρνηση του βουνού
310	9.δ.3 Η εθνική κυβέρνηση και η επιστροφή του βασιλιά
313	ΑΝΤΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΟΣ
319	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ